

Hästinventering i Degerfors kommun

Horse inventory in the municipality of Degerfors

Ulf Johansson

Foto: Ulf Johansson

Sveriges Lantbruksuniversitet
Institutionen för husdjurens miljö och hälsa
Etologi och Djurskyddsprogrammet

Skara 2009

Studentarbete 263

*Swedish University of Agricultural Sciences
Department of Animal Environment and Health
Ethology and Animal Welfare programme*

Student report 263

ISSN 1652-280X

Hästinventering i Degerfors kommun
Horse inventory in the municipality of Degerfors

Ulf Johansson
Examensarbete, 15 hp, Etologi- och Djurskyddsprogrammet

Handledare: Jan Hultgren
Biträdande handledare: Maria Ericsson, Länsstyrelsen i Örebro län

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	4
Summary.....	5
Bakgrund	6
Stora förändringar	6
Förändringar i lagstiftningen	6
Syfte.....	7
Frågeställningar:	7
Material och metoder	8
Uppdelning av kommunen.....	8
Utförande	8
Resultat	9
Tidigare registrerade gårdar:	10
Efterlevnad av djurskyddslagen	11
Förekomst av taggtråd	11
Koppling mellan användning av taggtråd och övriga skaderisker	11
Checklistans funktion	11
Diskussion	12
Taggtråd.....	12
Övriga skaderisker	13
Slutsatser	14
Tack.....	14
Referenser	15

Sammanfattning

Det svenska djurskyddet har under senare år genomgått stora förändringar, dels genom Djurskyddsmyndighetens kortvariga övertagande (2004-2007) av Jordbruksverkets roll som central myndighet för djurskyddet i Sverige och dels den praktiska djurskydds-tillsynens övergång från kommunerna till länsstyrelserna.

Sedan den 1 januari 2006 ska dessutom samtliga hästar inom Europeiska Unionen ha ett så kallat hästpass. Detta skall innehålla en beskrivning av hästens färg och tecken, identitet, härstamning samt uppgifter om hästens eventuella veterinärbehandlingar. Det myndighetsöverskridande ELOF-projektet innebär att länsstyrelserna i samverkan med Jordbruksverket ska arbeta för en effektiv, likvärdig, rättssäker och riskbaserad djurskyddstillsyn i landet. På grund av såväl övertagandet av djurskyddstillsynen som målsättningarna i ELOF-projektet har länsstyrelsen i Örebro län påbörjat en inventering av antalet hästar och hästgårdar i Örebro län. I samarbete med djurskyddsinspektörer på Länsstyrelsen utformade jag och en kurskamrat på Etologi och djurskyddsprogrammet vid SLU i Skara, en checklista som i samband med inventeringen av antalet hästar i Örebro län ska ge förutsättningar för en riskbaserad djurskyddstillsyn i länet. Checklistan tar förutom antal hästar upp punkter såsom hästar per hage, hästarnas hull, eventuella hältor eller andra skador, staket, taggtrådsanvändning, underlagets beskaffenhet, skaderisker, tillgång till ligghall eller vindskydd och gårdens allmänna intryck sett till riskfaktorer som till exempel förekomsten av skrot utanför hästarnas hagar.

Två övergångsregler som träder i kraft inom kort, dels att hästens sociala behov ska tillgodoses, helst genom att hästen får vara tillsammans med artfränder från 1 augusti 2009 och dels att användningen av taggtråd i hästars stängsel förbjuds från 1 januari 2010 gör att antalet hästar per hage och användningen av taggtråd ses som viktiga punkter i checklistan.

Inventeringen utfördes i Degerfors kommun, en av flera kommuner där länsstyrelsen anser sig ha bristfällig kännedom om antalet hästar och hästgårdar. Med hjälp av checklista, bil, kartor och GPS-utrustning utfördes inventeringen under några veckor i mars-april 2009. Under tiden för inventeringen hade vi dessutom på länsstyrelsens kontor tillgång till fastighetsregister och kartsystemet Kartogis samt länsstyrelsens djurhållarregister.

Summary

Animal welfare in Sweden has gone through major changes during the later years. In 2004, Swedish Animal Welfare Agency took over the central responsibility for the animal welfare from the Swedish Board of Agriculture, and in 2007 the board again became the central authority for animal welfare in Sweden. Even the practical supervision has changed, from the 1 of January 2009 the supervision is to be performed by the county administrative boards, instead of by the individual municipalities.

Since 2006 every horse in the European Union has to have an identification card, in Sweden called a “horse passport” which describes the color and markings of the horse as well as any veterinary treatments. The ELOF-project, a collaborative project between the Swedish Board of Agriculture and the county administrative boards, intends to make the animal welfare supervision effective, standardised, fair and risk-based. Because of the takeover of the supervision and of the ELOF-project the Örebro County Administrative Board has began to make an inventory of the number of horses and horsefarms in the county. Another Ethology and Animal Welfare-student and I did, in collaboration with the county administrative board created a checklist that in connection with the inventory will lead to a risk-based animal welfare supervision. Apart from number of horses at each farm, the checklist brings up subjects as number of horses per enclosure, condition of the horses, lameness or other injuries, type and condition of fences, use of barbed wire in fences, pasture surface condition, access to shelter from wind and the general impressions of the farm according to risk factors as for example garbage outside the enclosed pasture.

Two paragraphs soon to be enforced, the horse’s right to perform its social behaviour, preferably through contacts with other horses (applied from August 1, 2009) and the ban of barbed wire in pasture enclosures for horses (applied from January 1, 2010) make these issues important to consider in the checklist.

The inventory was performed in the municipality of Degerfors, one of several municipalities where the county administrative board felt it had insufficient knowledge of the number of horses. Using control list, car, maps and GPS-navigator the inventory took place during a few weeks in March and April 2009. During the inventory we also had access to a property register, the map system Kartogis and an already existing animal keeper register.

Bakgrund

Stora förändringar

Djurskyddet i Sverige har under senare år genomgått en hel del förändringar. År 2004 tog Djurskyddsmyndigheten över ansvaret som central myndighet för djurskyddet i landet från Jordbruksverket för att 2007 läggas ner, varpå Jordbruksverket åter övertog rollen som central myndighet för djurskyddsfrågor. Även den praktiska djurskyddstillsynen har genomgått stora förändringar. Vid årsskiftet 2008-2009 tog länsstyrelserna i enlighet med ett riksdagsbeslut över ansvaret för djurskyddstillsynen som tidigare legat på kommunernas ansvar.

Sedan 1 januari 2006 ska samtliga hästar inom Europeiska Unionen ha ett så kallat hästpass. Hästpasset ska innehålla uppgifter om hästens eventuella veterinära behandlingar, identitet, härstamning och en beskrivning av hästens färg och tecken. Detta i samband med att ansvaret för djurskyddstillsynen vid årsskiftet 2008-2009 övergick från kommunerna till länsstyrelserna gör att Länsstyrelsen i Örebro län vill inventera antalet hästar i länet.

På grund av varierande rutiner hos länets tolv kommuner har länsstyrelsen en bristfällig kännedom om antalet hästar och hästägare i länet. Detta gäller framförallt Degerfors, Hällefors och Ljusnarsbergs kommuner. Det myndighetsövergripande ELOF-projektet innebär att länsstyrelserna i samverkan med Jordbruksverket ska arbeta för en effektiv, likvärdig, rättssäker och riskbaserad djurskyddstillsyn. I enlighet med detta projekt har jag och en kurskamrat på Etologi och djurskyddsprogrammet vid SLU i Skara, i samarbete med länsstyrelsen i Örebro utformat en checklista som i samband med inventeringen av antalet hästar i länet ska ge förutsättningar för en riskbaserad tillsyn av djurskyddet gällande länets hästar. Denna checklista ska inte förväxlas med den checklista som tagits fram av ELOF för länsstyrelsens djurskyddskontroller.

Förändringar i lagstiftningen

Studier visar att skador relaterade till betesgång är vanligare än bitskador och sparkskador (Knubben et al., 2008). Eftersom hästens naturliga beteende vid fara är flykt (Rundgren, 1994) kan hästar som fastnat i stängsel skada sig mycket allvarligt i sina försök att ta sig loss. Speciellt taggtråd kan ge svåra sårskador (Schmitt, 1977; Sevelius et al., 1990) och ögonskador (Davies, 1995). Taggtråd har också visat sig vara en betydande orsak till spensskador hos kor (Grunert och Diez, 1982). Användning av taggtråd i häststängsel kommer i enlighet med "Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om hästhållning" (DFS 2007:6) inte att vara tillåtet efter den 31 december 2009. Detta betyder att det är viktigt att inventera inte bara antalet hästar utan även hagarnas underlag och stängslets materiel och utformning för att kunna riskbedöma hästhållningen på de gårdar som inventeras. Dessutom löper vilda djur en stor risk att fastna i taggtrådsstängsel och dödas eller skadas, speciellt när taggtråd kombineras med fårnät (Harrington och Conover, 2006). I nämnda föreskrift kan man också läsa att från och med den 1 augusti 2009 ska hästens sociala behov tillgodoses. Enligt ett allmänt råd bör detta helst ske genom att hästen får vistas tillsammans med artfränder (Bild 1). På grund av detta är det intressant att även notera antalet hästar per gård och hästar per hage.

Bild 1. Hästar ska från 1 augusti 2009 få sitt behov av social kontakt tillgodosett, helst av artfränder. Foto: Ulf Johansson

Syfte

Syftet med inventeringen var dels att ge länsstyrelsen i Örebro län kännedom om antalet hästägare i Degerfors kommun genom att upprätta ett register över dessa hästägare och dels att konstruera en fungerande checklista som senare ska kunna användas även i samband med inventering i resterande delar av Örebro län. Med utgångspunkt från denna checklista ska sedan riskbaserade kontroller kunna utföras, d.v.s gårdarna kontrolleras i en turordning baserad på uppgifterna från olika gårdar. Länsstyrelsen planerar att genomföra samma typ av inventering i främst Hällefors och Ljusnarsbergs kommuner eftersom man tror att det finns ett stort mörkertal vad gäller antalet hästar i dessa kommuner.

Frågeställningar:

- 1) Finns det ett stort antal okända hästhållare i Degerfors kommun?
- 2) Finns det en risk för bristande efterlevnad av djurskyddslagstiftningen?
- 3) Hur stor är förekomsten av taggtrådsstängsel?
- 4) Finns det ett samband mellan användning av taggtråd och förekomst av andra faktorer av betydelse för skaderisken?
- 5) Kan checklistan fungera som ett verktyg för att åstadkomma en riskbaserad djurskyddstillsyn?

Material och metoder

I samförstånd med djurskyddsinspektörer och länsveterinärer på länsstyrelsen i Örebro utformade jag och en kurskamrat en checklista (se Bilaga 1). Denna checklista omfattar förutom antal hästar även fastighetsägare, djurhållare, geografiskt läge, hästarnas hull, hårrem, renhet, eventuella hältor eller andra skador, hovar, staket, underlag, skaderisker, eventuell utrustning för vattning, tillgång till ligghall/vindskydd och stall, gårdens allmänna intryck med hänsyn till eventuella skaderisker utanför hagarna, såsom till exempel skrot , ej konstaterad hästgård (hästsläp, staket etc. men inga synliga hästar) samt om gården enligt vår bedömning av hästarnas status eller eventuella skaderisker var i behov av omedelbar kontroll. Det finns även en ruta med plats för ytterligare kommentarer. Med hjälp av checklista, karta, GPS och bil genomfördes en inventering i hela Degerfors kommun. I samband med inventeringen fanns det tillgång till fastighetsregistret FDS och kartsystemet Kartogis vilket gjorde att de funna hästarna kunde kopplas till aktuell fastighetsägare. Ägarförhållanden klargjordes med hjälp av länsstyrelsens befintliga djurhållarregister eller via telefonkontakt med fastighetsägarna.

Uppdelning av kommunen

Efter att vi den 17 mars tilldelats materiel samt koder för tillgång till kartsystem, fastighetsregister och djurhållarregister inleddes inventeringen med att jag och kurskamraten den 18 mars gemensamt åkte ut för att få en samstämmig bedömning av hästarnas status, stängslets beskaffenhet med mera. Denna gemensamma inventering utfördes på elva gårdar. Efter detta delade vi upp kommunen i två delar, i stort sett i en nordlig och en sydlig del, baserat på länsstyrelsens kommunkartor och inventerade därefter varsin del av kommunen. De siffror som redovisas i denna rapport gäller dock för inventeringen av hela Degerfors kommun. Under inventeringen använde vi oss av de bilar som länsstyrelsen i Örebro län hyrt in för ändamålet. Vi hade också tillgång till varsin mobiltelefon, varsin GPS samt kartor över det aktuella området.

Utförande

Med hjälp av checklistan och ovan nämnda material utfördes inventeringen. Under inventeringen följdes samtliga vägar i Degerfors kommun varvid hästgårdar och eventuella hästgårdar (indikerat av förekomst av hagar, hästsläp etc.) registrerades. Resrutten markerades med tuschpenna på kartan allteftersom aktuell vägsträckning kontrollerats och gårdarna fick ett individuellt nummer i inventeringen. Vi sökte inte upp hästägarna men presenterade oss och vårt uppdrag när vi träffade människor på eller intill gårdarna. Beroende på terräng, parkeringsmöjligheter och andra förhållanden gjordes bedömningarna vid inventeringen från bilen eller genom att bilen lämnades och iakttagelserna gjordes så nära hagarna som möjligt. Vägstycken som på grund av snö, vägbommar eller andra hinder var oframkomliga under inventeringen inventerades till fots om det fanns byggnader på kartan och det inte på annat sätt kunde klargöras att det inte fanns hästar inom det aktuella området. På länsstyrelsens kontor kontrollerades sedan vem som stod som ägare till aktuella fastigheter. Via länsstyrelsens befintliga djurhållarregister och vid behov telefonkontakt med fastighetsägarna kontrollerades sedan om fastighetsägarna också var ägare till hästarna. Inventering i fält utfördes växelvis med skrivbordsarbete under perioden 18 mars till 6 april.

Resultat

I Degerfors kommun hittades sammanlagt 281 hästar på totalt 83 fastigheter. Fastigheterna var geografiskt fördelade enligt vad som framgår av Bild 2.

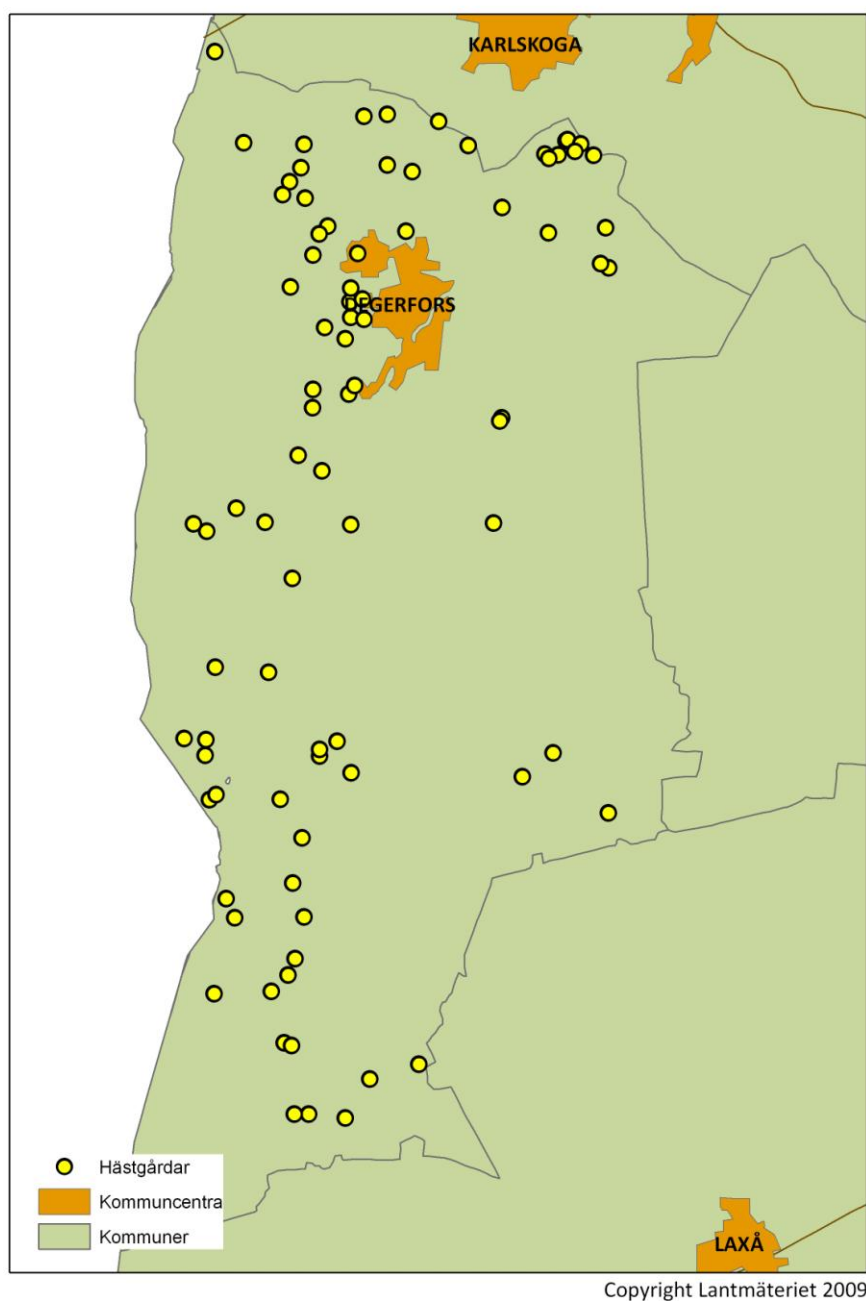
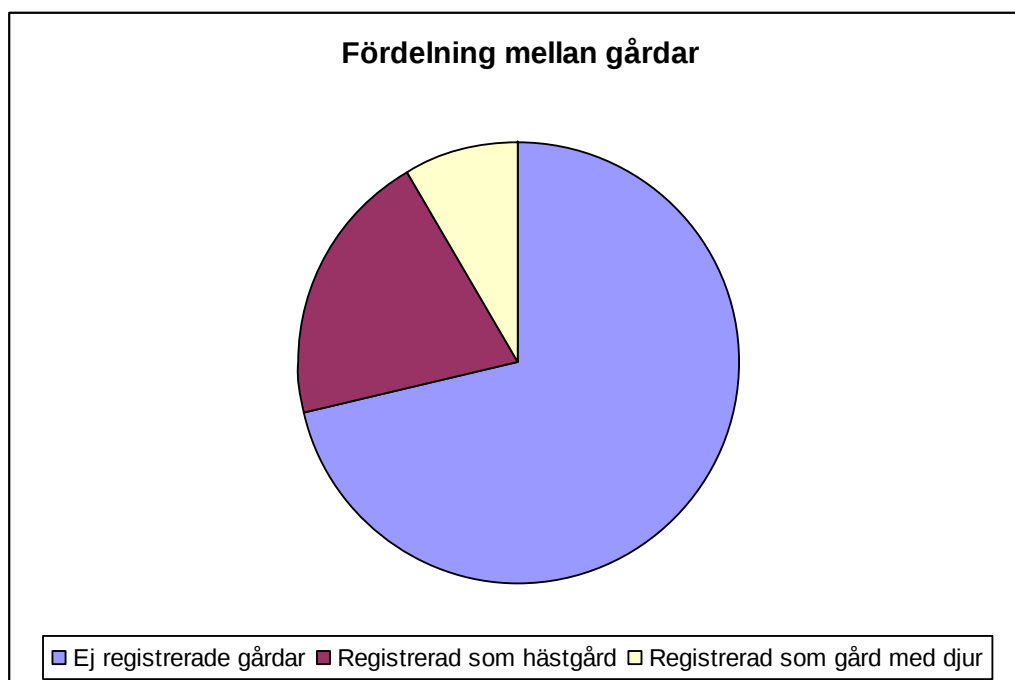

Bild 2) Geografisk fördelning av hästgårdar i en inventering av hästar i Degerfors kommun 2009.

Tidigare registrerade gårdar:

Figur 1 visar fördelningen mellan oregistrerade respektive tidigare registrerade gårdar. Endast 17 (20 %) av de inventerade gårdarna fanns registrerade som hästgårdar i länsstyrelsens djurhållarregister. Ytterligare sju (8 %) gårdar fanns registrerade som "gård med djur" i samma register. Vi hittade 59 hästgårdar som överhuvudtaget inte fanns med i länsstyrelsens befintliga djurhållarregister. Detta betyder att 72 % av de funna hästgårdarna tidigare var okända för länsstyrelsen. Motsvarande siffror för antalet hästar var 85 (31 %) på gårdar registrerade som hästgårdar, 23 (8 %) på "gård med djur" och 173 (61 %) på gårdar som inte fanns med i det befintliga djurhållarregistret.

Figur 1) Fördelning mellan ej tidigare registrerade och tidigare registrerade hästgårdar i en inventering av hästar i Degerfors kommun 2009.

Efterlevnad av djurskyddslagen

På 18 av de inventerade gårdarna uppmärksammade vi skaderisker såsom hängande trådar, avbrutna stolpar, taggtråd, skrot med mera. Taggtråd fanns på tre av gårdarna. På samtliga gårdar med taggtråd observerades också andra skaderisker. I övrigt uppmärksammades två misstänkt överviktiga ponnyer, en dåligt ströad ligghall, tre ensamgående hästar, varav en dock hade sällskap av får samt en gård där det möjligen kan ha förelegat risk för bristfällig utevistelse. Elva av gårdarna bedömdes vara i behov av omedelbar kontroll. Länsstyrelsens djurskyddsinspektörer besökte sex av dessa gårdar, varvid det på två av gårdarna noterades så pass allvarliga brister att beslut fattades om uppföljande kontroll. På en av dessa gårdar upptäcktes förutom de skaderisker som noterats i checklistan ytterligare skaderisker såsom skottkärror, oskyddade fönster och plåtar samt framförallt kraftigt eftersatt hovvård och otillräckliga boxmått. Boxen var emellertid mycket välströad. För denna gård fattades beslut om föreläggande gällande hovvård och boxmått. Vid den uppföljande kontrollen hade bristerna åtgärdats. På den andra av dessa gårdar fanns förutom det som uppmärksammats vid inventeringen fler skaderisker i form av boxväggar bestående av glest uppsatta plankor, glesa fönsterskydd, ett icke löpande grimskäft i spilta samt dessutom att en häst vid kontrolltillfället var kraftigt angripen av ohyra, så kallade pälsätare. På en av de övriga fyra gårdarna som inspekterades uppmärksammades brister som skall följas upp vid nästa planerade besök. Vid inspektion av de återstående tre gårdarna noterades dessa endast mindre allvarliga brister i djurhållningen.

Förekomst av taggtråd

Taggtråd användes på tre (3,6 %) av gårdarna. På två av dessa gårdar i kombination med eltråd som dock inte var ansluten till elaggregat vid tillfället för länsstyrelsens inspektion. Den ena av dessa gårdar var den gård som fick ett beslut om föreläggande angående hovvård och boxmått. Vid inventeringen av den andra gården sågs taggtråd ca en decimeter över ett fårnät, taggtråden var dessutom dragen genom isolatorer. På denna gård avslutades ärendet vid inspektionen med uppmaningen att stängslet måste åtgärdas så att taggtråd och eltråd inte finns i samma stängsel. Ska hästen, som enligt ägaren förmodligen kommer att avlivas inom en snar framtid, vara kvar på gården ska dessutom det icke löpande grimskäftet i hästens spilta ersättas med ett löpande grimskäft.

Koppling mellan användning av taggtråd och övriga skaderisker

På samtliga tre gårdar där taggtråd användes förekom andra skaderisker. På gårdar utan taggtråd gjordes noteringar om skaderisker på 15 av 80 gårdar. Det fanns ett statistiskt samband mellan taggtrådsanvändning och förekomst av andra skaderisker på gårdarna. (Fishers exakta test, p-värde=0,009.)

Checklistans funktion

Flera av punkterna fick alldeles för många ”ej möjligt bedöma”-noteringar för att ge en komplett bild av djurskyddsläget på respektive gård. Främst gällde detta punkterna ”Skada/hälta”, ”Hovar” och i stora hagar punkten ”Ligghall/vindskydd.” Det är inte möjligt att med tillfredsställande säkerhet bedöma hältor eller övriga skador på större avstånd, speciellt inte om hästen vid inventeringstillfället inte förflyttar sig. För att kunna avgöra hovarnas status behöver man komma ännu närmare hästarna (Bild 3).

Tillgång till ligghall gick inte att avgöra när hagarna var så stora att man inte kunde se hela hagen. Även punkten ”Hull” kunde vara svårbedömd, hästar med täcke kan vara i dåligt hull utan att det syns. En grundligare inspektion av gårdarna hade säkerligen givit en mer komplett bild av djurhållningen. Två av de sex gårdar som inspekterades efter att ha hamnat i gruppen ”Gården i behov av omedelbar kontroll” visade sig ha allvarliga brister i djurhållningen.

Bild 3. Avståndet till hästarna är av betydelse för kunna bedöma bland annat hovstatus.
Foto: Ulf Johansson

Diskussion

Resultatet av inventeringen visar på ett stort mörkertal beträffande antalet hästar och hästgårdar i Degerfors. När det gäller efterlevnaden av djurskyddslagen går det inte att dra några säkra slutsatser från inventeringen. Det mesta såg bra ut grundat på den ögonblicksbild vi fick av respektive gård men med tanke på att vi inte gjorde någon regelrätt kontroll av djurhållningen har vi i de flesta fall ingen aning om till exempel stallmiljö. Det faktum att hästarna med få undantag såg ut att vara i gott skick indikerar att hästhållningen i stort håller en god nivå men utgör inget bevis för att så var fallet. Det faktum att checklistans förslag på ”Gården i behov av omedelbar kontroll” enligt länsstyrelsens inspektioner endast stämde i två fall av sex visar på svårigheterna i att bedöma djurskyddsnivån med utgångspunkt från inventeringen.

Taggtråd

Det kommer att vara förbjudet att använda taggtråd i stängsel avsett för hästhållning från den 1 januari 2010. Det är osäkert om denna lagändring kommer att ha någon större praktisk betydelse i Degerfors kommun då taggtråd observerades på endast tre gårdar. På en av dessa gårdar planerade dessutom ägaren att avliva hästen inom en snar framtid.

Övriga skaderisker

Beträffande skaderisker förknippade med stängsel bedömde vi förutom taggtråd, hängande trådar, avbrutna stängselstolpar eller i övrigt defekta staket även fårnät (bild 4) som en skaderisk. Hästar kan skada sig i samband med att de fastnar med hovarna i de glesa maskorna (Davies, 1995). Några skaderisker förknippade med fårnät nämns dock inte i ”Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd för hästhållning”. Studier visar även att vilda djur riskerar att fastna och dö när de försöker att passera stängsel där fårnät kombineras med taggtråd (Harrington & Conover, 2006). Även förekomst av plåtar, jordbruksmaskiner med mera fördes in under ”skaderisker”. Mycket stubbigt, stenigt eller ojämnt underlag noterades också som eventuella skaderisker.

Bild 4. Fårnät-skaderisk eller ej? Foto: Ulf Johansson

Checklistan

Checklistan kommer inte helt till sin rätt vid denna typ av inventering. Ett flertal av listans punkter fick i mycket stor utsträckning resultatet ”ej möjligt bedöma”. Främst gällde detta punkterna ”Skada/hälsa”, Hovar” och i stora hagar punkten ”Ligghall/vindskydd”. Punkten ”Hull” fick också en del ”Ej möjligt bedöma”-resultat. För att kunna upptäcka eventuella hältor måste hästen vid inventeringstillfället röra sig på ett inte alltför stort avstånd från bedömare. Då hovstatus inte går att bedöma om man inte kommer tillräckligt nära hästarna blev denna punkt ofta registrerad som ”Ej möjligt bedöma”. I vidsträckta hagar där inte hela betesarealen kan överskådas kan man inte bedöma om hästarna har tillgång till ligghall eller vindskydd. Hästarnas hull kan inte med säkerhet avgöras när hästarna bär täcke eller befinner sig på ett stort avstånd från den som inventerar.

Resultat från fler kontroller av inventerade gårdar hade behövts för att möjliggöra en bedömning av checklistans funktion. Även gårdar som inte hamnat under ”Gården i behov av omedelbar kontroll” borde ha kontrollerats för att kunna jämföra dessa resultat med resultatet från de gårdar som ansågs vara i behov av omedelbar kontroll.

Att två av sex gårdar som hamnat i gruppen ”Gården i behov av omedelbar kontroll” visade sig ha allvarliga brister i djurhållningen ger inte någon säker bild av att checklistan i kombination med denna typ av inventering är ett väl fungerande verktyg för att kunna åstadkomma en riskbaserad djurskyddstillsyn.

En grundligare genomgång av gårdarna hade säkerligen givit en mer komplett bild av djurhållningen. Detta hade dock tagit mycket mer tid i anspråk och dessutom krävt att vi kontaktat fastighetsägare/djurhållare. Syftet med inventeringen var ju inte heller att utföra kontroller, utan att få en ”ögonblicksbild” över hästhållningen i Degerfors kommun och behovet av djurskyddskontroller av densamma. Inventeringsarbetet tog mindre tid än beräknat i anspråk, med facit i hand hade vi hunnit att inventera hela området även om vi utfört inventeringen gemensamt. Med tanke på att vi vid en gemensam extrarunda för att kolla upp ”ej konstaterade hästgårdar” upptäckte detaljer som vi inte sett tidigare hade en gemensam inventering förmodligen givit ett mer tillförlitligt resultat.

Den uppföljande kontrollen av fastighetsbeteckning, ägarförhållande med mera tog däremot längre tid att genomföra. Dels var det i vissa fall förknippat med svårigheter att avgöra på vilken fastighet hästarna vistades, dels tog det tid att hitta de förmodade fastighetsägarnas telefonnummer och dels var det svårt att nå fastighetsägarna via telefon.

Slutsatser

Resultatet av inventeringen visar på ett stort mörkertal beträffande antalet hästar och hästgårdar i Degerfors kommun. Inventeringen ger med tillhörande checklista en ögonblicksbild av hästhållningen och information till länsstyrelsen om antalet hästar och hästgårdar i det aktuella området. Det är dock svårt att utifrån inventeringen och tillhörande checklista helt säkert kunna bedöma djurskyddsnivån i området. Det faktum att hästarna med få undantag befanns vara i ett gott skick ger indikationer om en god djurskyddsnivå men garanterar inte att så verkligen var fallet. Skaderisker i samband med betesgång uppmärksammades. Däremot förblir kännedomen om stallmiljön mycket bristfällig. Det finns också en möjlighet att ett antal upstallade hästar har missats vid inventeringen. Vid användningen av checklistan upptäcktes dessutom brister i utförandet av inventeringen. Många punkter erhöll noteringen ”Ej möjligt bedöma” vilket ger en ofullständig bild av djurskyddsnivån. Därmed kan checklistan i kombination med en inventering utförd som beskrivits i denna rapport inte anses vara ett komplett verktyg för att få en bild av den rådande djurskyddsnivån och därigenom kunna säkerställa en riskbaserad djurskyddstillsyn.

Tack

Ett stort tack till Maria Ericsson, som fungerat som kontaktperson och extern handledare samt övriga på länsstyrelsens avdelning för djurskydd, ingen nämnd och ingen glömd, för ett mycket trevligt bemötande och stor hjälpsamhet under inventeringen. Tack även till övriga på länsstyrelsen som tillhandahållit nödvändig utrustning. Ett tack till SLU:s handledare Jan Hultgren som genom granskning och kommentarer har bidragit till rapportens utformning. Tack också till Josefin Arvidsson, kurskamrat som deltagit i inventeringen.

Referenser

Davies,Z.1995, Care of the Horse at Grass, The Bath Press, Avon, Great Britain

Grunert, E.,Diez, G. 1982, Investigations on the aetiology of teat lesions of cattle, *Praktische Tierarz* 63 (2), 148-154.

Harrington, J.L., Conover, M.R. 2006, Characteristics of Ungulate Behavior and Mortality Associated with Wire Fences. *Wildlife Society Bulletin* 34(5), 1295-1305.

Knubben, J.M, Gygax,L., Auer, J., Fürst, A., Stauffacher, M. 2008, Häufigkeiten von Erkrankungen und Verletzungen in der Schweizer Pferdepopulation
Frequency of diseases and injuries in the Swiss horse population *Schweizer Archiv für Tierheilkunde*150 (8), 399 – 408.

Scmitt, H.G. 1977, Granulation tumor in horse following barbed wire injury. X-ray therapy. *Tierarztl Prax* 5 (2), 219-221.

Rundgren , M. Hästens beteende.I Allt om hästar- biologi, utfodring, avel. LT:s förlag, Gummessons Tryckeri AB, Falköping, 1994.

Sevelius, F., Pettersson, H., Green, B. 1990, "Håll hästen frisk"., ICA bokförlag, Västerås, Sverige

Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd om hästhållning, DFS 2007:6

Djurskyddsmyndighetens föreskriftsmotiv 4/2007.